

Sygn. akt III KK 381/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **G. B.**

skazanego z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2020 r. w Izbie Karnej,
na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),
kasacji wniesionej na korzyść skazanego
przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt XIII Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt II K (...),

**zaskarżony wyrok uchyla w zakresie rozstrzygnięcia
zawartego w pkt. II i sprawę w tym zakresie przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r. (sygn. XIII Ka (...)) Sąd Okręgowy w G. zmienił zaskarżony apelacją oskarżyciela publicznego wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 31 stycznia 2017 r. (sygn. II K (...)) w ten sposób, że czyny przypisane oskarżonemu w pkt. I i II zaskarżonego wyroku i zakwalifikowane z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przyjął jako ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i przy zastosowaniu tego przepisu na mocy art. 190 § 1 w zw. z art. 64 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności stosunku do skazanego połączone zostały kary (pkt II zaskarżonego orzeczenia), zaś w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w G. wywiódł obecnie Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny i — zaskarżając ten wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II w części rozstrzygającej o utrzymaniu w mocy orzeczonej wobec oskarżonego przez sąd pierwszej instancji kary łącznej pozbawienia wolności na korzyść oskarżonego G. B. — zarzucił mu rażące i mające wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. polegające na wydaniu przez Sąd odwoławczy rozstrzygnięcia zmieniającego wyrok sądu pierwszej instancji poprzez przyjęcie, iż czynu przypisanego G.B. w punkcie I i II wyroku Sądu Rejonowego w K. stanowią ciąg trzech przestępstw oraz wymierzenia na podstawie art. 91 § 1 k.k. oskarżonemu kary 10 miesięcy pozbawienia wolności, bez jednoczesnego uchylecia orzeczenia o karze łącznej z punktu III zaskarżonego wyroku sądu *meriti*, co spowodowało sprzeczność uniemożliwiającą wykonanie orzeczenia i stanowi bezwzględną przesłankę odwoławczą w myśl art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało jej rozpoznanie oraz uwzględnienie przez Sąd Najwyższy na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Słusznie wskazuje Autor kasacji, że w układzie procesowym sprawy doszło do zmaterializowania się bezwzględnej podstawy odwoławczej, o której mowa w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., tj. do sprzeczności w treści orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie.

Na pierwszy rzut oka mogłoby się zdawać, że stan w postaci sprzeczności w treści orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie aktualizuje się tylko wówczas, gdy sprzeczność ta jest oczywista *prima facie* już li tylko na podstawie analizy treści wyrażnie

przeciwstawnych rozstrzygnięć zawartych w części dyspozytywnej o k r e ś l o n e g o orzeczenia, tj. gdy to w tym właśnie orzeczeniu zawarto dwa (bądź więcej) wzajemnie wykluczające się rozstrzygnięcia (na przykład dwukrotnie czy wielokrotnie orzeczono wobec skazanego tę samą, ale każdorazowo mającą inną wysokość karę, oskarżonego jednocześnie uniewinniono i skazano, oskarżonego jednocześnie skazano i warunkowo umorzono wobec niego postępowanie itp.).

W praktyce jednak mogą wystąpić inne sytuacje, w których stwierdzenie istnienia sprzeczności w treści orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie ma charakter nieco bardziej zniuansowany, wymagający ze strony organu przeprowadzającego kontrolę z punktu widzenia uchybień o których mowa w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. dokonania analizy zagadnienia sprzeczności orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie z perspektywy obu orzeczeń zapadłych w postępowaniu dotyczącym tej samej sprawy, tj. poddania analizie sytuacji prawnej skazanego poprzez pryzmat rozstrzygnięć zawartych zarówno w orzeczeniu sądu pierwszej, jak i drugiej instancji. Do sytuacji takiej może dojść w zasadzie wyłącznie w razie wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze częściowo reformatoryjnym. Skoro o ostatecznym statusie prawnym oskarżonego (czyli o różnorodnych konsekwencjach prawnych, wynikających dla oskarżonego z przeprowadzonego wobec niego postępowania sądowego) decydują rozstrzygnięcia zawarte nie w jednym, lecz w dwóch ściśle ze sobą sprzężonych (z uwagi na orzekanie reformatoryjne przez sąd odwoławczy) orzeczeniach, to tym samym udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy dane orzeczenie dotknięte jest uchybieniem, o którym mowa w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. wymaga poddania analizie zarówno rozstrzygnięcia sądu odwoławczego w zakresie, w którym sąd ten orzekał reformatoryjnie, jak i części orzeczenia sądu I-szej instancji utrzymanej w mocy przez sąd *ad quem* i dokonania ustalenia, czy *in concreto* utrzymanie w mocy części orzeczenia sądu niższego nie prowadzi w efekcie do stanu opisanego w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sytuacja taka miała miejsce w niniejszej sprawie. Sprzeczność uniemożliwiająca wykonanie orzeczenia w realiach procesowych sprawy ma bowiem niestandardowy, złożony charakter: nie wynika ona wprost z treści zaskarżonego orzeczenia Sądu odwoławczego. Uzmysłowanie sobie tej sprzeczności jest możliwe dopiero po zestawieniu i ł ą c z n y m o d c z y t a n i u rozstrzygnięć zawartych w orzeczeniach obu sądów orzekających w sprawie, tj. z zestawienia rozstrzygnięcia o charakterze reformatoryjnym wydanego przez Sąd odwoławczy i utrzymanej w mocy przez ten Sąd części orzeczenia Sądu Rejonowego w K. odnoszącej się do kary. Z uwagi na częściowo reformatoryjny charakter wyroku Sądu odwoławczego, na określenie sytuacji prawnej skazanego wpływa

w niniejszym układzie zarówno treść orzeczenia Sądu *a quo*, jak i w tym samym (w zakresie utrzymanym w mocy przez Sąd odwoławczy) — treść orzeczenia sądu orzekającego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Otóż modyfikując prawnokarną ocenę czynów przypisanych skazanemu G. B. dokonaną przez Sąd I-szej instancji, Sąd *ad quem* — najwyraźniej na skutek omyłki — nie uchylił zaskarżonego orzeczenia w tym zakresie, w którym Sąd Rejonowy w K. orzekł wobec skazanego karę łączną 1 (jednego) rok pozbawienia wolności obejmującą kary jednostkowe wymierzone oskarżonemu za ciąg przestępstw zakwalifikowany z art. 190 § 1 w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz za czyn zakwalifikowany z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. z art. 64 § 1 k.k. (pkt III wyroku sądu I-szej instancji).

Tym samym w obrocie prawnym pozostają dwa sprzeczne ze sobą rozstrzygnięcia co do kary wymierzonej za t e s a m e czyny, co uniemożliwia wykonanie wyroku w niniejszej sprawie. Z jednej bowiem strony jest to rozstrzygnięcie przyjęte w tym zakresie przez Sąd odwoławczy (który wszystkie czyny stanowiące przedmiot niniejszego postępowania przypisane oskarżonemu i zakwalifikowane z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. art. 64 § 1 k.k. potraktował jako jeden ciąg przestępstw w rozumieniu przepisu art. 91 § 1 k.k. i orzekł zań karę dziesięciu miesięcy pozbawienia wolności), z drugiej zaś — utrzymany w mocy przez Sąd Okręgowy w G. — pkt III orzeczenia Sądu Rejonowego w K. dotyczący pośrednio tej przecież samej materii, tj. kary orzeczonej wobec skazanego za przypisane mu czyny. Tym samym pomiędzy pkt. I i pkt. III zaskarżonego kasacją Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego orzeczenia Sądu Okręgowego w G. — jeśli należyte uwzględnić implikacje wynikające ze znaczenia rozstrzygnięcia zawartego w pkt. III orzeczenia Sądu odwoławczego, utrzymania w mocy także pkt III zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego w K. — zachodzi sprzeczność uniemożliwiająca wykonanie orzeczenia w zakresie orzeczonej w niniejszej sprawie wobec G. B. kary.

W tej sytuacji nieodzowne stało się uchylenie uchylnie orzeczenia Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonej części (tj. w tym zakresie, w którym Sąd ten utrzymał w mocy orzeczenie sądu pierwszej instancji co do kary) z uwagi na zmaterializowanie się bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu. Rozpoznając ponownie sprawę w tym zakresie, Sąd ten będzie zobowiązany do należytego rozważania implikacji wynikających z tego, że wydane w sprawie orzeczenie reformatoryjne zawiera już rozstrzygnięcie do kary odnoszące się do — wprawdzie inaczej zakwalifikowanych przez Sąd odwoławczy, bo potraktowanych globalnie jako ciąg przestępstw w rozumieniu przepisu art. 91 § 1 k.k. — czynów przypisanych skazanemu

G.B. , za które Sąd *a quo* orzekł był już uprzednio karę łączną, zaś rozstrzygnięcie to nie zostało uchylone przez Sąd odwoławczy i tym samym nadal pozostaje w obrocie prawnym.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.